

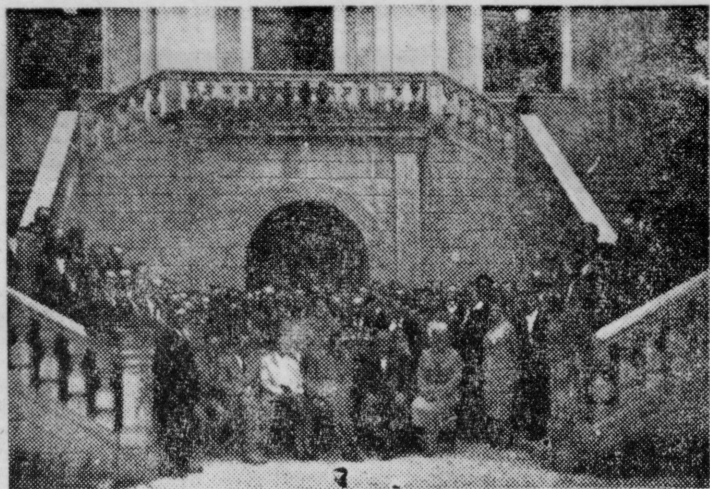
Ptujski tednik

ŠTEV. 34

Ptuj, 6. septembra 1957

LETNIK X.

Uprava in uredništvo Ptuj, Lackova ulica 8 — Telefon 156, NB Ptuj štev. 643-T-206 — Ure-
juje uredniški odbor — Odgovorni urednik Anton Bauman — Rokopisov ne vračamo — Tiska Mariborska tiskarna —
Cena 10 din — Letna naročnina 500 din, polletna 250 dinarjev

Prejšnji četrtek sta končala s svojim delom zbor OLO Ptuj

Letos bo v Celju VI. kongres LMS

15. septembra bo v Celju VI. kongres Ljudske mladine Slovenije. Političnim dogodom, ki se nam obeta v tem letu, bo dal ta kongres nedvomno svoj nemajhen delež, saj predstavlja ta kongres že po svojem delovnem načrtu važen mejnik v nadaljnjem razvoju mladinskega gibanja tako v okviru same organizacije LMS kakor tudi izven nje.

Na kongresu bodo obravnavali tiste probleme, ki so danes v ospredju zanimanja mladega rodu. Treba bo obdelati vse osnovne probleme, ki danes otežujejo vzgojno rast mladega človeka ter najti primerna stališča, ki naj pripomorejo k večjemu napredku. Skratka: konstruktivna kritika mora imeti svoj končni cilj v iskanju rešitve perečih problemov.

Družbena in politična vloga mladine je rasla vzporedno z razvojem naše socialistične družbe. Delavsko samoupravljanje kaže vse večjo težnjo po pomlajanju kadrov in zato mora mlajša generacija zamenjati starejšo. To pa je velika odgovornost, kajti mladina mora vedeti, kako naj se loti odgovornih nalog. Temu zaključku se pridružuje še drugi, namreč dejstvo, da ta generacija raste in se razvija ob uspehih in napakah starejše generacije. Tako bo kongres združil dvojne žarišče: preteklost in bodočnost mlade generacije. Mlad človek mora v današnji in bodoči stopnji družbenega razvoja dobro spoznati svoje naloge in dolžnosti v družbi ter jih dosledno in učinkovito izpolnjevati. Če bo sedanja mlada generacija dopustila napake na svoji poti, bodo te napake prej ne kot slej v škodo. Zato je glavna naloga kongresa, da posveti temu vprašanju glavno pozornost.

Mnenja o današnji mladini so zelo različna. Črnogledi ji pripisujejo vsemogoče napake, od neresnosti do pokvarjenosti in po teh sodbah čaka mladino zelo črna bodočnost. Res je mogoče le to, da je današnja generacija razpeta med svojimi željami in svojimi potrebami, kar predvsem povzroča standard, ki je v svetu precej različen. Nekateri mladi ljudje primerjajo naš standard s standardom zapadnih dežel. Težave, ki s tem v zvezi nastajajo, pa vedno različno učinkujejo, vendar je veličanska večina pripravljena doma ustvarjati boljše življenje.

Mlada generacija je tudi bolj demokratično razporejena in bolj neposredna v medsebojnih odnosih. Mladina je sedaj tudi zelo kritična do družbenih dogajanj okoli sebe, kar kaže na zanimanje mladine do naprednega socialističnega razvoja. To dejstvo pobia trditve, da je mladina neresna ali pa celo zlonamerna. Seveda pa je treba dati vsem tem lastnostim pravilno smer razvoja in del te naloge naj bi rešil VI. kongres LMS. Mladi delavci, kmečki fantje in dekleta, mlada inteligenca, vajenci, uslužbenci, dijaki, vsak ima svoje specifične težave in uspehe, pa naj se organizirano ali neorganizirano bori za svoje življenjske ideale. Mladinska organizacija kot politična organizacija čuti prav zaradi tega svojo dolžnost, da težnje in probleme združi in nakaže primerno pot za uveljavljanje mladega človeka v družbenem in političnem življenju.

Letos bodo tudi vse mladinske organizacije pisмено razložile kongresu svoje delo ter opozorile na probleme, ki nastajajo v zvezi z njihovim delom. Če bodo vse organizacije pridno sledile pozivu Centralnega komiteja, potem ne moremo dvomiti v popoln uspeh kongresa.

Tudi ptujska mladina se pripravlja na ta kongres ter bo poslala v Celje nekaj delegatov, ki bodo zastopali naše delo, težnje in probleme.

Naš Kulturni

Nota Sovjetske zveze zahodnim državam

Sovjetska zveza obtožuje zapadne velesile za oboroženo intervencijo v Omanu in Jemenu, pravi pa, da je francosko-izraelska zveza uperjena proti arabskim deželam

Moskva, 5. sept. (TASS). — Po vesteh radia Moskva je sovjetska vlada izročila Veliki Britaniji, Franciji in ZDA note v zvezi s problemom Srednjega vzhoda. Sovjetska zveza v notah obtožuje ZDA, Veliko Britanijo in Francijo, da ustvarjajo na Srednjem vzhodu vojaške bloke in se vmešavajo v notranje zadeve dežel Srednjega vzhoda. Ta dejstva so ustvarila v Srednjem vzhodu resen položaj.

V notih Veliki Britaniji SZ obtožuje londonsko vlado, ker je ponovno z orožjem posredovala v Omanu in Jemenu. Poudarjajo, da je oborožena intervencija v Omanu grobo nasilje. V notih, ki so jo Sovjeti poslali francoski vladi, poudarjajo, da so Velika Britanija, ZDA in Francija razvijale hladno vojno proti Siriji, obenem pa pripravljajo skupno akcijo proti sirjski republiki. V notih opozarjajo na stališče francoske vlade do bagdadskega pakta, kateremu se je še do nedavnega protivila.

V notih, ki so jo Sovjeti poslali francoski vladi, omenjajo, da so

Izredno zasedanje francoskega parlamenta

Pariz, 4. sept. (Tanjug). Francoska vlada je pooblastila predsednika Bourges-Maunouryja, da zahteva za konec septembra izredno zasedanje parlamenta, na katerem bi obravnavali vladni načrt statuta o Alžiru. Predsednik vlade že vodi razgovore s predstavnikami strank, da bi dali vladnemu načrtu statuta dokončno obliko. Čeprav še niso dosegli enotnega stališča, pravijo, da potekajo razgovori v dobrem vzdušju.

POVSOD V OSPREDJU — VOLITVE V LJUDSKE ODBORE

Glavni odbor SZDL Slovenije je sklical odbor na sejo, ki bo danes v petek, 6. septembra, ob 10. uri v Klubu ljudskih poslancev LRS v Ljubljani, na kateri bodo razpravljali o pripravi na volitve v ljudske odbore in drugih vprašanih bodočega dela organizacij SZDL.

OBČINA PTUJ — 34 VOLILNIH ENOT ZA OKTOBRSE VOLITVE

Občinski komite ZKS Ptuj bo predložil Občinskemu ljudskemu odboru v Ptuj v zvezi z volitvami v občinske ljudske odbore svoj predlog o določitvi volilnih področij in predlog, da bi izvolili okrog 70 odbornikov v občinski zbor in zbor proizvajalcev in da bi na vsakih 1400 prebivalcev izvolili po enega najpriljubljenejšega in najagilnejšega ter socialistični družbi naklonjenega odbornika.

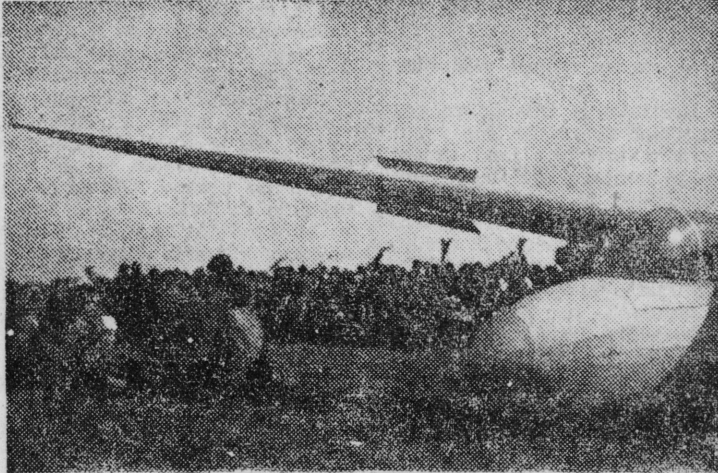
O prednjih predlogih je bila v sredo, 4. t. m. razprava na seji Občinskega komiteja ZKS Ptuj, kjer je sekretar Obč. kom. ZKS Ptuj tov. I. Kranjčič seznanil navzoče z nalogami organizacij ZKS v zvezi s pripravami na oktobrske volitve občinskih ljudskih odborov.

NAD 12.000 LJUDI JE GLEDALO AEROMITING NA PTUJSKEM LETALIŠČU

V nedeljo, 1. septembra t. l. popoldne je bil Aeroklub Ptuj deležen pozornosti nad 12.000 prebivalcev svoje bližine in daljne okolice, ki so se ob izredno lepem in ugodnem vremenu zbrali na letališču in z zanimanjem občudovali jadrance, pilote in padalce, ki so nastopili na brezmotornih in motornih letalih ter skakali iz višine iz tromotorne letala. Posebnosti dogajanja v zraku je telmačil tov. Tori iz Ljubljane.

Po tem uspelem mitingu, na katerem smo videli civilna in vojaška letala, se bo Aeroklub s še večjim veseljem lotil dela in pridobil v svoje vrste še večje število mladine, ki jo veseli jadranje in pilotiranje po zraku ter skakanje iz višine.

Pri tem mu vsi želimo obilo uspehov in na veselo svidenje v zimskih tečajih ter na novih letalskih prireditvah.

Množica na ptujskem letališču

BEograd — Na sestanku predsedništva Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije so razpravljali o deklaraciji o šolstvu ter o dejavnosti mladine pred volitvami v občinske LO.

RAZLIČNA STALIŠČA NISO OVIRA ZA PRIJATELJSKE ODNOSE

Obisk britanskega ministra za zunanje zadeve g. Selwyna Lloyda, ki je prispel 4. sept. v Beograd, je nov korak v utrjevanju prijateljstva med Jugoslavijo in Veliko Britanijo. Ob prihodu na zemunsko letališče je g. Selwyn Lloyd izjavil:

»Mož obisk je dokaz simpatij ljudstva Velike Britanije do jugoslovanskih narodov. Tesne zveze med nami so se okrepile med drugo svetovno vojno in postavile trdne temelje za prijateljstvo med našima deželama.

Zelo cenimo jugoslovanske narode kot vztrajne borce za svobodo in neodvisnost. Med kratkim obiskom si vaše dežele ne bom mogel ogledati tako dobro, kot bi si jo rad, potrudil pa se bom, da bom videl čimveč, ter upam, da se bom pogovoril s

Ptujska MDB tudi letos trikrat udarna in pohvaljena

Ptujska mladina se je tudi letos udeležila mladinske delovne akcije. Mladinska delovna brigada je z velikim uspehom sodelovala pri graditvi mladinske ceste v Brkinih. Čeprav je bila fizično zelo slaba, je vendar dosegla izreden uspeh, saj je preselila delovno normo za 255 %. Tehnično vodstvo gradilišča je bilo z brigado zelo zadovoljno, saj so bile norme preračunane na povprečnega delavca. Naša brigada je dosegla lepe uspehe in je povprečen rezultat dela skoraj za 100 % višji od ostalih brigad. Enake uspehe na delovišču je dosegala le mariborska MDB. Lahko rečemo, da se je naša brigada dobro odrezala in nadaljevala tradicijo, da daje Ptuj vedno najboljše mladinske delovne brigade.

Brigada je delala dnevno 6 ur. Vstajanje je bilo res zgodaj, toda tudi temu so se brigadirji kmalu privadili. Na delovišču so odhajali v zboru in z razviti zastavami ter vedno vedri in veseli. Nekateri so prvi vihteli kramp in lopato ali pa prvi peljali polno samokolnico. Ljudje morajo znati ceniti delo, to pa bodo znali samo tisti, ki so sami delali. Brigadirji bodo to vsekakor znali, saj je bila cesta, ki so jo gradili, izredno težavna stopnja. Inženirji, ki so jo planirali, so izjavili, da je to druga najtežja cesta v Sloveniji, takoj za tisto, ki pelje čez Vršč. Kljub temu, da je bilo delo v skalah in laporju težko, so brigadirji z veseljem delali, kajti pogled na velike nasipe in ostre ovinke jih je zmeraj navdajal z veseljem.

Brigade so delali od 6. do 12. ure. V prostem popoldanskem času pa brigade niso sanje počivale. Treba se je bilo pripraviti na taborne ognje, odigrati športne tekme, pripraviti pre-

davanja, počistiti tabor ter opraviti še mnogo drugih stvari. Za dobro pripravljene taborne ognje je dobila brigada posebno priznanje.

Na tabornih ognjih so zelo navdušili »kulturniki« iz Gorišnice, ki so bili zmeraj polni duhovitih idej. Po programu ob tabornem ognju pa je namestnik komandanta delovišča vedno zaigral še nekaj melodij za ples.

Zanimivi so bili tudi popoldnevi, ko so igrali medbrigadne športne tekme. To je bilo »navijanje«, da se je slišalo daleč okoli. Skoraj vsak dan pa so bila predavanja, ki so jih sestavili sami brigadirji. Zelo zanimiva so bila tudi predavanja tov. dr. Zlebnika in Trčka.

Na programu je bilo vedno toliko stvari, da je kulturno-prosvetni referent komaj prišel do sape.

Tudi brigadna mladinska organizacija ni mirovala. Ob tabornem ognju so sprejeli v LMS

11 novih članov ter pripravili ob sprejemu lep program pri tabornem ognju. V brigadi je bila ustanovljena tudi celica ZK, ki je vodila ideološko politično delo.

Brigada je svojo nalogo vsekakor dobro opravila. Glavni cilj brigade ni bil samo delo, temveč ideološko politična vzgoja ter vzgoja lepih tovariških odnosov, ki so nujno potrebni pri nadaljnji graditvi socializma. Tudi v tem oziru je bila brigada na visku. Brigadirji se bodo vedno z veseljem spominjali lepih dni, ki so jih preživeli v brigadi, kajti brigadno življenje je res prava manifestacija tovariških in prijateljskih odnosov.

Brigadirji so bili prijetno presenečeni, ko so jih ob prihodu domov pričakali z godbo na železniški postaji.

Ob koncu tega meseca pa bo še enkrat zbor brigade z veseljem in zabavnim programom.

Združitev občinskih komitejev Ljudske mladine nove ptujske občine

V soboto, dne 31. avgusta t. l., je bila v dvorani komiteja prva skupna seja občinskih komitejev ljudske mladine: Ptuj, Cirkovci, Videm pri Ptuj, Juršinci in Desternik, na kateri so bili združeni omenjeni komiteji v nov občinski komite ljudske mladine nove ptujske občine.

Mladinski funkcionarji so na prvi skupni seji obravnavali uspehe in probleme v delu mladinske organizacije in ugotovili, da delo v posameznih dosedanjih občinah, v Juršincih, Vidmu, Desterniku in Cirkovcah zelo peša, saj so se iz omenjenih krajev v slabem številu odzvali tudi prvi skupni seji. Občinski komite Juršinci ni poslal na prvo skupno sejo niti enega člana, iz Vidma sta prišla le dva, iz Cirkovec eden, pa tudi mladina Desternika ni imela svojega predstavnika.

Kljub temu slabemu odzivu so mladinski funkcionarji in delegati za VI. kongres ljudske mladine zelo resno obravnavali vse naloge, ki stoje pred novim občinskim komitejem ljudske mladine Ptuj, predvsem sedaj pred VI. kongresom slovenske mladine, pred letnimi konferencami osnovnih organizacij ljudske mladine in pred občinsko konferenco, ki bo koncem leta v Ptuj.

Nato so člani občinskih komitejev izvolili devetčlansko pred-

sedstvo novega občinskega komiteja mladine Ptuj, občinski komite mladine pa sestavljajo vsi dosedanj člani občinskih komitejev.

Za predsednika novega občinskega komiteja mladine je bil izvoljen tovariš Fredi Vajsbaher, za sekretarja Marija Rjavac in za blagajnika Majda Voljč. Kmalu se bo občinski komite mladine Ptuj zopet sestel na posvet, na katerem bo obravnaval načrt dela mladine nove ptujske občine. F. B.

V četrtek veliko mladinsko zborovanje

V četrtek, 12. septembra 1957, bo v Ptuj ob 19. uri veliko mladinsko zborovanje na Trgu mladinskih brigad v počastitev VI. kongresa slovenske mladine, ki bo od 13. do 15. septembra v Celju. Na tem velikem zborovanju bo govoril delegat na VI. kongresu LMS, nato pa bo skupni odhod mladine na Panoramo, kjer bo veliko mladinsko rajanje ob tabornem ognju. Ptujska mladina vabi Ptujčane, da se udeležijo mladinskega zborovanja ter skupno z njo proslavijo njen veliki praznik. F. B.

Šolska vrata so zopet odprta

V pripravi je zakon o delovnih razmerjih

Po dolgotrajnem obravnavanju je sedaj končno sestavljen osnutek zakona o delovnih razmerjih, ki bo verjetno predložen Zvezni ljudski skupščini v razpravo in potrditev že med prvimi predlogi.

Osnutek se nanaša na vse kjerkoli zaposlene delavce, torej tudi na uslužbence v državni upravi in pri privatnih zaposlene osebe.

Osnutek obsega določbe, ki obravnavajo delovna razmerja nasplo, delovna razmerja v gospodarstvu in ostala delovna razmerja.

Novost osnutka so ugotovitve, kjer se ustanavljajo delovna razmerja. Po osnutku se delovna razmerja ustanavljajo v gospodarskih organizacijah, državi, upravi in drugih javnih službah, v samostojnih zavodih, v združenih in družbenih organizacijah in pri zasebnikih.

Delovno razmerje je pravno razmerje med delavcem in organizacijo, zavodom, organom oziroma delodajalcem in je podlaga za pravico do soupravljanja (v gospodarskih organizacijah) oziroma do udeležbe v

organih družbenega upravljanja v zavodih. To so novosti osnutka.

Osnutek vsebuje dalje načela o delovnih razmerjih in sicer zagotavlja delavcem pravo izbirno zaposlitve, prenehanje delovnega razmerja samo ob določenih pogojih, enake pravice za enako delo, plačo po količini in kakovosti opravljenega dela, pravice sindikata pri zastopanju in zaščiti pravic delavcev iz delovnega razmerja, dolžnosti delavca za vestno in predano opravljanje svojih delovnih obveznosti in zagotovilo, da se na nikakršen način ne morejo kaznovati pravice iz delovnega razmerja, ki jih ustava in zakoni priznavajo delavcem.

Osnutek obravnava dalje temeljne pravice iz delovnega razmerja, ki so naslednje: pravica do plače in socialnega zavarovanja, do določenega delovnega časa in odmora (dnevne, tedenske, letne), do denarne povračila v času nezaposlenosti, in podrobno našteva vse ostale pravice delavca v raznih situacijah, n. pr. če se nahaja delavec v zaporu itd. ter posebne pravice, ki jih uživajo žene, mladina in invalidi v delovnem razmerju.

Kredit za ozimnico

Zaradi predvidene dobre letine sadja in zelenjave in da bi se potrošniki lahko pravočasno založili za zimo s tem blagom je izdala banka posebna navodila o odobravanju potrošniških posojil delavcem in uslužbencem za nabavo ozimnic.

Posebnost novih kreditov je v tem, da jih banke odobravajo gospodarskim organizacijam, finančno samostojnim zavodom, proračunskim ustanovam in družbenim organizacijam za njihove delavce in uslužbence. Krediti so namenjeni in služijo samo za nabavo ozimnic. Navedeni uporabniki morajo v celoti zagotoviti plačilo dolga banki, ali pa zagotoviti sredstva za kritje morebiti neizplačanih terjatev. Uporabniki kreditov morajo predložiti banki pismeno vlogo s podatki o vrsti, količini in ceni kmetijskih pridelkov, ki jih nameravajo nabaviti za

svoje delavce in uslužbence, kakor tudi pogodbo, sklenjeno s kmetijsko zadruzo, poslovno zvezo ali s podjetjem za promet s kmetijskimi pridelki. Banka bo kredite odobravalna in jih dovolila izkoristiti na podlagi faktur dobaviteljev.

Rok vračila kredita je 15. maj 1958. Uporabniki pa jih morajo vračati v petih enakih mesečnih obrokih, od katerih zapade prvi 15. jan., drugi 15. febr. itd. Obrestna mera znaša 6 % letno. To obrestno mero morajo gospodarske organizacije zaračunati tudi neposrednim uporabnikom. Teh kreditov ni moč uporabljati za plačila v gotovini.

Te kredite pa lahko odobravajo tudi trgovinska podjetja na debelo, ki imajo svoje prodajalne in ki imajo možnost poslovanja s krediti. (Po G. v.)

Uspela živinorejska razstava v Moškanicah

Pomanjkljivo bi bilo, če ne bi širši javnosti v kratkem poročali o dobro uspehi živinorejski razstavi, ki so jo na pobudo in s pomočjo Obč. LO Gorišnica priredile kmetijske zadruge na področju te občine v nedeljo, 25. avgusta t. l., v Moškanicah.

Razstavljenih je bilo 27 rodovniških kobil deloma z žrebci in dva rodovniška žrebca, 57 glav rodovniške goveje živine s petimi priznanimi bikli pingavske pasme iz privatnega sektorja; 18 glav rodovniških simentalcev, last KG Polje-Sobotinci, 10 plemenitih in trije merjasci rodov-

niškega poredka nemške žlahtne pasme in velikega jorkšira ter še posebna skupina 32 telic — potomk bikov semenjakov iz Veterinarskega zavoda v Ptuj.

Prve nagrade s priznanji so prejele za vzorno konjerejo tovariši: Rižnar Jožko iz Gajeve, Dolinšek Franc iz Osluševca, Gašparič Jože iz Podgorca in Vesenjak Franc iz Placarovca. Za uspehe v govedoreji: Sever Rudolf iz Moškanje, Kovačič Anton iz Prvenc, KG Polje-Sobotinci, Bratuša Ivan iz Formina in Plohl Jakob iz Sobotinc. K napredku v svinjereji: Obran

Za naše kmetovalce

Septembra spravimo s polja krompir ter ga že ob pospravljanju sortiramo. Pri branju krompir pazimo na to, da odstranimo vso snet še preden je dozorela, da ne bo okužila krompirja, ki jo bomo naslednje leto sejali. Snetljive bule je treba zbrati in sežgati. V tem mesecu začnemo pripravljati zemljo na jesensko setev. V ta namen bo treba globoko orati, ker je to osnovni pogoj uspešne rasti posevkov. Sejemo seveda le zdravo, razkuženo, dobro kaljivo, debelo in težko semenje.

Na travnikih pokosimo še zadnjo otavo. Če nismo prej, spustimo vsaj sedaj živino na pašo. Začnemo z jesenskim gnojenjem travnikov. Branje jim bo zelo koristilo.

September je mesec dozorevanja sadnega drevja. Srednjejesensko sadje ni najboljšje za shranjevanje, zato ga postavimo na trg ali ga posušimo, predelamo v marmelado ali sadni sok itd. Odpadlo sadje sproti pobiramo. Sadje, ki ga bomo shranili za zimo naj ostane na drevju do svoje popolne dozorelosti. Apneni prah bo primerno gnojilo za jesensko gnojenje sadovnjakov.

Ta čas je primeren za kopanje jam za jesensko sajenje sadnega drevja. Kompost in primerno prst moramo imeti v ta namen že pripravljeno. Sadje hranimo v očiščenih, pobeljenih in razkuženih kletih in shrambah.

Tudi v vinogradu je v tem času nekaj dela. Predvsem si je treba zaznamovati trse, ki jih bo treba precepiti. S trgatvijo bomo seveda počakali do prve tretjine oktobra, dokler grozdje ne bo popolnoma dozorelo. Samo takšno nam bo dalo najvišjo možno kvaliteto vina.

Mnogo opravkov je v vinski kleti. Iz nje pospravimo vso navlako in druge pridelke, ker je to prvi pogoj dobrega kletarjenja. Umiti in razkužiti je potrebno vso posodo, sploh vse, kar pride v stik z novim vinskim pridelkom.

V vrtu dozoreva zelje. Ko začno glave pokati, jih odrežemo in odnesemo v shrambo, kjer jih bomo zbrali ali skisali. Grede, ki jih izpraznimo, pognojimo, nato pa prekopamo ter pustimo neizravane. Zemlja bo tako boljše premrznila.

Razstava je bila dobro organizirana in razstavišče na obsežnem prostoru lepo urejeno, da je razstava gledalcem nudila lep izgled in dober vtis glede kakovosti živine. Organizacijo, finansiranje razstave in ureditev razstavišča je vodil enajstčlanski razstaveni odbor. Najpožrtvovalnejša pa sta bila bivši predsednik občine tov. Dušan Čokl in tov. Alojz Majerič iz Moškanje.

Obisk razstave s strani živinorejcev in drugih od blizu in daleč je bil res množičen in razveseljiv, kar je bil doslej glede na okoliške živinorejske razstave svojstven primer. Razstavljalci kakor tudi obiskovalci so ob tej priložnosti spodbudno dokazali, da se tukajšnji kmetje živo zanimajo za izboljšanje proizvodnje in splošne napredek v vseh panogah živinoreje in da se dobro zavedajo, da je dobra in zdrava živina največje bogastvo in železna rezerva kmeta proizvajalca, istočasno pa močvir vir narodnega dohodka. J. V.

KAJ PREPREČUJE KALITEV KROMPIRJA

Po novejših raziskovanjih nastajata med vskladiščenim krompirjem kot produkt presnavljanja dve vrsti plinastih, rast zavirajočih snovi: neki neznani plini in ogljikov etilen s sorodnimi spojinami. Da krompir čim dlje ne bo kalil, mora ostati v shrambi čimveč omejenih produktov dihanja (krompirja ne smemo preveč premetavati). Zelo dobro se obnese direktno dovajanje plina etilena v skladišče. Tudi zrela jabolka, ki vsebujejo etilen, imajo podoben zavirni učinek na kalitev krompirja.

DOPIŠUJTE V
PTUJSKI TEDNIK

Use za zdravje in pravilno vzgojo otrok

Med 30. septembrom in 6. oktobrom t. l. bo »Teden otroka«, 7. oktobra pa »Mednarodni dan otroka« s posvetitvijo nadaljnemu izboljševanju pogojev, v katerih postaja skrb za otroke in za njihovo vzgojo stvar vse družbe in slehernega državljanca.

Nad našimi otroci so poleg skrbnih staršev budni tudi občinski ljudski odbori, ustanove in družbene organizacije, kar se vsakodnevno odraža na najrazličnejših področjih, kjer se srečujejo naše skrbi s skrbmi za naše otroke in mladino. Drugače si tudi ne moremo zamišljati, kako bi zagotovili otrokom dosednji zdrav in pravilen razvoj, če ne bi iz vsakodnevnih skrbi, prilik in možnosti izluščili za naše otroke čimveč. Češar ne zmore družina, zmore mogoče stanovanjska skupnost, ta ali druga družbena organizacija in končni rezultat je skupno prizadevanje, da bi bili naši otroci čimbolj deležni sadov vsega prizadevanja naših družin in družbenih organizacij ter organov ljudske oblasti, da bi bilo našemu mlajšemu rodu lažje in boljše.

Lahko rečemo, da smo že daleč od občasne zaskrbljenosti za naše otroke in da se teh ne spomnimo samo ob Tvedu otroka in Mednarodnem dnevu otroka, kakor bi lahko kdo sklepal tam, kjer se sicer več bavijo z drugimi vprašanji kot z vprašanjem

otrok in mladine. Vendar pa se lahko vsi skupaj ob Tvedu otroka in Mednarodnem dnevu otroka zadržimo pri tem vprašanju in se pomenimo, v čem smo zaostajali ali prednjačili pred drugimi in storimo vsaj v bodoče, kar je bilo doslej zamujeno. Nedvomno nam bodo radi pri vsem tem pomagali v družinah in v organizacijah ter pri organih oblasti.

Težko bi trdili, da so v Slovenskih goricah in Halozah enaki pogoji za življenje in vzgojo otrok kot na Dravskem in Ptujem polju ter v Ptuj, Ormožu in drugod. To nam potrjujejo starši teh področij, učiteljstvo šol iz teh predelov, pa tudi otroci sami, če jih srečujemo na cestah ali pa se doma pomenkujemo z njimi. Lahko bi pa rekli, da si starši in organizacije ter

organi oblasti teh področij po svojih močeh enako ne prizadevajo, da bi se zaostajajoči pogoji vidneje izboljšali. Skrb za gradnjo šol, za ustanovitve in razširitev šolskih mlečnih kuhinj in vrsta ostalih skrbi pa žal le marsikje obliči pred težavami. Ugotovitev ob Tvedu otroka se glasi: »Ni bilo denarja, nismo mogli nikamor.« Druge imajo več sreče in vztrajnejše ljudi, ki se zagrizejo v delo in dosegajo postopoma dragocene uspehe.

O vseh teh vprašanjih se bodo v prihodnjih dneh pomenili v občinah Gorišnica, Lesje, Središče in Ptuj ter upajmo, da bo o njihovih načrtih seznanjena naša javnost, ki si bo pomagala z njihovimi pobudami in izkušnjami in nadaljevala z delom za dobrobit zdravja in pravilne vzgoje naših otrok. Pp.

Sodobno gospodinjstvo

Nova številka te strokovne gospodinske revije je izšla v razširjenem obsegu, kakršna bo tudi v nadalje. Uredništvo je s tem pomnožilo število strokovnih člankov posameznih gospodinskih dejavnosti, kar je vsekakor pozdraviti.

V uvodu seznanja Zavod bralke o zveznem seminarju za gospodinjstvo, ki je bil pretekli mesec v Zemumu, organiziran s pomočjo Zveze ženskih društev

FLRJ, Zvezne kmetijsko-gospodarske zbornice in organizacije FAO.

Kako bi lahko rešili vprašanje otroškega igrišča, kjer je javno, igrišče preoddaljeno, njegovo pripravo in ureditev nam predlaga pisec naslednjega članka.

Prav dobrodošlo bo marsikateri gospodinj pojasnilo nekaterih pojmov o električni energiji in izračunavanje cen za porabo električnega toka, dalje preureditev večje sobe v dve manjši, primerni za doraščajoča otroke, ki si tako želita vsak svojo »sobo«. Prav tako so izčrpnimi članki o čiščenju oblačilnega pohištva, vzdrževanju stanovanja in izbiri materiala za zavese ter ravnanju z njimi.

Pritegnili jih bodo članki: o sintetičnih pralnih sredstvih, njih lastnosti in uporaba, kako se hranimo izdatno in poceni v zvezi s praktično medsebojno zamenjavo enakovrednih živil, kako živila shranjujemo in kako se obvarujemo škodljivcev v shrambah. Vsi članki so izčrpnimi in v njih dajejo pisec, strokovnjaki tudi praktična navodila.

Poleg jedilnikov za paradižnikovo sezono bodo naše gospodinj v reviji tudi navodila za pripravo nekaterih živil za zimsko zalogo.

Zvezek zaključuje pestro poglavje Za spretne roke, v katerem govore pisec o manjših popravilih, katere lahko sami opravimo, o merilnih posodicah namesto tehnič, o ravnanju s čudno krpico, kakšnih praktičnih majhnih gospodinskih pripomočkov si želimo, s kakšnimi predpasniki si bo gospodinja obvarovala obleko brez škode za estetski videz, kako povečamo otrokom konfekcijske obleke in še mnogo stvari, ki jih lahko z malo spretnosti sami napravimo.

Motorist in kolesar sta trčila v Ptuj na Zagrebski cesti

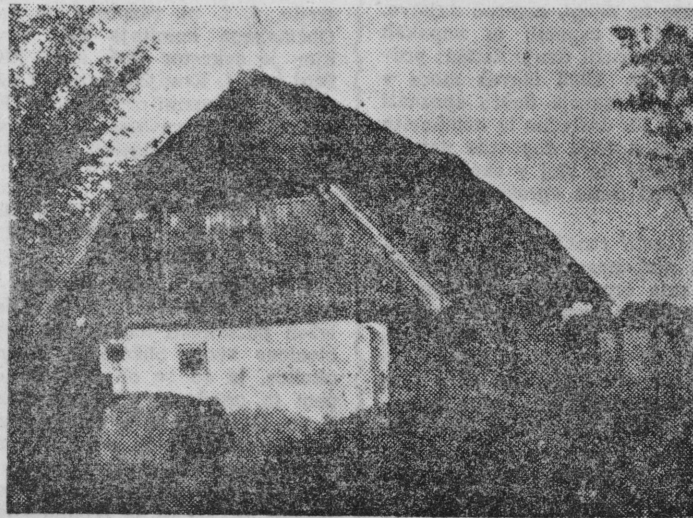
V petek, 30. avgusta t. l., dopoldne je motorist Josip Hiršin iz Višnjice v Ptuj na Zagrebski cesti pri hiši št. 33 podrl kolesarja Stefana Šimenka, doma na Zagrebski cesti 33. Slednji je dobil hude poškodbe na glavi, da so ga nezvestnega prepeljali v ptujsko bolnišnico, motorist pa odrgnine na rokah in kolenu.

Ko je kolesar Stefan Šimenko pri svojem domu z desne strani ceste zavil na levo, ni opazil za seboj vozečega motorista, ta pa ni vedel, da bo kolesar pred njim spremenil smer in nesreča je bila neizogibna. Kolesarja Šimenka je tako močno vrglo po cesti, da je dobil hude poškodbe po glavi. Nezvestnega so prepeljali v ptujsko bolnišnico, kjer se še sedaj zdravi. Motorist se je laže poškodoval.

Smatramo, da v zvezi s kolesarjenjem po prometnih cestah in nujni previdnosti vseh na cesti ni potreben komentar, temveč opozorilo: »Nesreča ne počiva!«

SPARTANSKI ODGOVORI

Povabili so Spartanca na obed. Odklonil je in sporočil: »Ne maram tuje pameti.« Drugi Spartanec je videl tujca, ki je nabiral darila za bogove. Rekel mu je: »Ne maram bogov, ki so revnejši od mene.« Tretjega Spartanca je vprašal tujec, stoječ na eni nogi: »Ne verjamem, da bi mogel ti toliko časa vzdržati kot jaz.« Spartanec: »Jaz sicer ne, a vsaka gos ti lahko napravi to uslugo.«

Vinogradniki že pripravljajo sode za trgatve

Neprevidnost na cesti je zahtevala življenje mladeniča

V nedeljo, 1. septembra t. l., proti večeru se je na cesti Dornava-Ptuj smrtno ponesrečil 21-letni Janez Letonja iz Dolica 21 pri Desterniku. Usodno je bilo zanj, da se je na levi strani ceste z desnico oprijel vozečega tovornega avtomobila H 2172 in pri tem z levico zakrmaril s prednjim kolesom k zadnjemu kolesu avtomobila. Pri tem je tako močno padel na glavo in obraz, da je dobil smrtonosno poškodbo na tilniku in več poškodb po obrazu. Ob njem je obležalo dvokolo, tovorni avtomobil s potniki pa je obstal par korakov od smrtno ponesrečenega. V nekaj minutah so bili na licu mesta varnostni organi, ki so dognali, da se je pokojni ponesrečil po lastni krivdi.

Na mestu nesreče zbranim mimoidočim so očividci pojasnili, kako se je pokojni Letonja pripeljal po poljski cesti iz smeri šole na cesto Dornava-Ptuj. Ko je videl po cesti vozeči tovorni avto H 2172 s potniki, je pohitel s kolesom, očividno z namenom, da bi se oprijel tovornjaka. Tako laže in hitreje prikolesaril v Ptuj. Tako se je tudi zgodilo. Pokojni je dohitel avto, se ga z leve strani z desnico oprijel, z levico pa je krmaril, pri tem pa ni pomislil, da se vozijo kolesarji tudi po desni strani ceste in da jih mora avto na levo prehitovati. Potniki na tovornjaku so pokojnega opozorili, naj se spusti, ker bo drugače nesrečen. Po nekaj metrih tako prepovedane vožnje kolesarja ob motornem vozilu se je tudi zgodila nesreča. Pokojni je z levico zakrmaril prednje kolo svojega kolesa k zadnjemu kolesu avtomobila, pri tem izgubil ravnotežje in padel. Z močnim udarcem na tilniku in s številnimi poškodbami po obrazu je obležal na robu ceste mrtev. Iz ust, nosa in ušes mu je udarila kri. Pomoči ni bilo več. Negibno je obležal na mestu in tudi izdihnil.

Neprevidnost na cesti je zahtevala z njim še eno življenje.

Čez kolesarje in pešce se avtomobilisti največ pritožujejo. Cestno-prometni predpisi so marsikomu neprijetna nadloga, zato se ta ali oni obnaša po cesti po svoje in posledice so

pogosto težje in lažje nesreče, zdravljenje in tožbe za odškodnine po ozdravljenju ali po smrti ponesrečenec.

Tudi to svarilo še ne bo dovolj, čeprav ga je narekovalo nenadoma izgubljen življenje mladeniča! Vsakdo naj se ob njegovi nesreči spomni, kolikokrat se je pregrešil zoper cestno-prometne predpise. Pokojni je tudi mogoče imel že večkrat srečo, tokrat pa se mu je kruto maščevalo.

Sprememba ponoci

Mnogokrat govorimo o znižanju cen in to zelo radi. In če govorimo o znižanju cen, potem to opravičuje dejstvo, da že teče dvajseto povojno leto, kar je vsekakor dolga doba. Radi se ustavljam pred izlozhami in postajamo pozornejši, čim zagledamo na razstavljenih predmetih pošteno prvotno ceno, pa če ravno je razlika majhna, mogoče samo za sto dinarjev. Naj bo že tako ali drugače, vsak dinar manj pomeni za povprečnega zemljana mnogo. Drugače pa je, če je stvar narobe. Se pravi, če cena poskoči preko noči za sto dinarjev, kakor se je to zgodilo ob 22. na 23. avgust 1957 v prodajalni obutev Borovo. 22. 8. 1957 zvečer natanko ob 17.30 so stali otroški gumi škornji znamke Borovo št. 30 600 din in drugi dan zjutraj ob 7.20 otroški gumi škornji št. 29 natanko 700 din. Če upoštevamo veliko povpraševanje po tej obutvi sedaj na jesen, potem ni čudno, da se cena kar čez noč spremeni. Mogoče bodo to stvar znali tovariši iz prodajalne pojasniti, kajti drugače še zvečer k počitku ne ležeh mirnih živcev, saj ne več kakšne novosti bo prinesel jutrišnji dan.

ČUDNA POKRIVALA

Banane so glavni vir dohodkov afriških plemen. Domačini iz rodu Banana se z njimi hranijo, trgujejo z njimi in jih tudi uporabljajo za predmete, ki so jim potrebni. Potrgajo po navadi kar zelene, vence banan pa si potem ženske dajo na glavo kot pokrivalo in jih nosijo, dokler ne dozorejo.

Narodna „bèsedà“ v Bučkovcih

Dne 14. in 15. t. m. bo v Bučkovcih proslava 90-letnice »besede«

Ljudstvo v Mali Nedelji (sedaj Bučkovci) in okrog nje je že od Krempeljevih (1790-1847) časov narodnostno najbolj prebujeno v Priekiji. Krempeljevo delo pomeni manifestacijo ljudskega duha, zakaj njegova slovanska navdušenost je močno razgibala Priekijo daleč naokrog. Nič se tedaj ni čuditi, da je spomin na tako veliko osebnost ostal živ do današnjih dni.

Da je mogla biti narodna prebujenost tolikšna prav med kmečkim ljudstvom, je nedvomno delo temperamentalne Krempeljeve narave, kajti vsa Razlagova, Božičeva, morda celo Raičeva delavnost izvira iz Krempeljevega vpliva.

Ta razgibanost Male Nedelje in bližnje okolice je v ustavni dobi (po 1860. letu), ko je zavel tudi za Slovane ugodnejši veter, vse bolj naraščala in je dobila izraz v velikem narodnem zboru »pod milim nebom« — v »besedi« 15. septembra 1867. To zborovanje je bilo na travniku v Bučkovcih pri Mali Nedelji, kjer se je takrat zbralo na tisoče ljudi.

Z ustanovno dobo so se po vsem slovenskem svetu začele snovati čitalnice, ki so imele velik vpliv na prebujanje narodnostno odtujenega meščanstva. Prva taka čitalnica se je osnovala leta 1861 v Trstu. Sledili sta ji mariborska in ljubljanska, medtem ko je ptujška čitalnica bila ustanovljena leta 1864 s podporo nekaterih sicer redkih narodnjakov. To so bili Avgust Čuček, deželni poslanec Miha Herman, adv. koncipient dr. Ivan Petovar in kasnejši navdušeni taborist — Božidar Raič.

Iz ptujške čitalnice je izšla misel o prireditvi velikega zborovanja v Ptuj, ki naj bi imelo ime »beseda«. Že po revoluciji (1848) so slovanska društva v Gradcu, na Dunaju in drugod prirejala take »besede«, le da so imele te takrat interni društveni značaj; to so bili v bistvu koncerti, na katerih so z govori in s pesmijo prebujali narodno zavest med odtujenim meščanstvom. Kasneje, v ustavni dobi — po letu 1860 — pa dobivajo v zvezi s čitalnicami, ki jih ustanovljajo rodoljubi po večjih trgih, »besede« vse večji in večji pomen. »Besede« v tej dobi imajo značaj izrazito ljudske manifestacije, kajti zborovanja »pod milim nebom« so privabila na tisoče in tisoče slovenskih ljudi.

V Ptuj pa takrat do tega zborovanja ni prišlo. Prireditelji so mislili, da bi prireditve v Bučkovcih bolj odgovarjale namenu, kajti tam bi se lažje udeležili proslave Murskopoljanci in Goričanci, »katerih množina še ima Krempeljevo ime u častnem spominu«, predvsem pa je šlo organizatorjem za to, da bi med množicami obudili narodnostno misel.

Tako so potem organizirali veliko zborovanje v Bučkovcih, ko so poprej morali premagati vrsto večjih zaprek, ki so jim jih delali domači krogi in ljubomerni okrajni zastop. Ta ni hotel dovoliti, da bi smeli uprizoriti prav za to zborovanje napisano igro »Sa-

mo, prvi slovenski kralj« (napisal Fran Remec, modroslovec v Gradcu). V Bučkovcih se je zbralo na Strajnsakovem, kasneje Mihaličevem travniku približno 5000 ljudi, ki so bili v velikem številu oblečeni v narodne noše in so bili po starem slovenskem običaju sprejeti s kruhom, soljo in rujnim vinom. Peš, na konjih in z vozovi so se zbrali ljudje tam od Ptuj (te je pripeljal največji pobudnik narodnih prireditev naslovljen v »besedi«), iz Ljutomer, Veržaja, Radgona in od drugod.

Svečanost je bila v popoldanskih urah in je nastopilo več govornikov. Dr. Anton Klemenčič iz Ljutomer je govoril o Krempeljevem narodnostnem delovanju, dr. Matija Prelog — deželni poslanec — je »spregovoril o pravičah, ki so jih ljudje dobili z ustavno dobo in je priporočal, naj srujajo bralna društva ter berejo slovenske časopise, Božidar Raič je pozval ljudi, naj »ne bodo več bedaki, ki bi branili taborstvo proso«, dočim je Dominik Čolnik

(večji posestnik iz Drvanje — prejšnji Benedikt) priporočal posebno materam, naj vzgajajo otroke v narodnem duhu. Namesto napovedane igre »Samo« so uprizorili Vilharjevega »Zupana« s predigro »Cilinder in klobuček«. Vse troje — »Samo« je bil namreč tudi že naštetirani — je zrežiral Aleksander Kranjc iz Dornave. Nastopila sta tudi še pevski zbor iz Ljutomer in Ptuj ter s slovensko pesmijo še povečala navdušenje množice.

»Beseda« v Bučkovcih je imela izreden pomen za nadaljnje prebujanje vse Priekije. V Mali Nedelji — Bučkovcih so po zborovanju osnovali Bralno društvo, ki ga je ustanovil navdušen Krempeljev častilec Anton Božič — Radoslavski. Tudi drugod so ustanovljali bralna društva in čitalnice. Že naslednje leto pa je bilo v Ljutomeru — v novih okoliščinah, kajti izšel je 15. novembra 1867 zakon, ki je dovoljeval svobodna združevanja — velikansko ljudsko zborovanje, prvi slovenski tabor. V. V.

PTUJSKA KRONIKA

5. septembra 1920: Tega dne so izročili prometu novo železniško postajo Hajdina. Otvoritev je bila napovedana že za 1. julij. Slovesnost se je začela ob 9. uri 45 min. ob prihodu vlaka št. 205.

6. in 7. septembra 1920 se je mudil v Ptuj vladni svetnik Ivan Subić kot zastopnik poverjenstva za uk in bogocastje v Ljubljani. V Strnišču si je ogledal pletarsko delavnico, ki so jo prenesli semkaj od Sv. Barbare v Halozah, kjer je dobro uspevala pod vodstvom tamkajšnjega nadučitelja Antona Ogorčela. Med vojno je delo v tej delavnici počivalo, naka so jo premestili v begunsko taborišče v Strnišču in zaposlili v njej tudi tamkajšnje begunce. Komisija je sklenila, naj se že iz prometnih ozirov premesti delavnica v Ptuj, kakor hitro bodo to dopuščale razmere, za sedaj pa naj še ostane v Strnišču. Sklenili so tudi, da se bodo pri Sv. Barbari prirejali od časa do časa zimski učni tečaj za pletarstvo, izdelke tečajnikov pa bo prevzemala državna delavnica v Ptuj po dnevnih cenah. Rešilo se je tudi posestno vprašanje državnega vrbnega nasada pri Sv. Barbari.

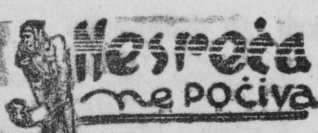
12. septembra 1920. V ptujsko gimnazijo, kjer je trajalo vpisovanje do 16. in 17. septembra, se je vpisalo 226 dijakov in dijakin. Prvi razred jih ima nad 60, drugi nad 50. Oba bi se morala deliti, ker so učne sobe premajhne. Poslopje se je zidalo za nemško gimnazijo, ki je imela v nižjih razredih po 30—40 dijakov. Poslopje sedaj ne zadostuje. Dijaški dom ima 70 gojencev in še se oglašajo novi.

26. septembra 1920. Sestanek v društveni dvorani gostilne pri Arnušu pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, kjer bi se naj pospešila akcija za zgraditev železniške proge Maribor-Lenart-Murska Sobota. Z izgubo Radgone je namreč Maribor z okolico izgubil direktno zvezo s Prekmurjem. Proga Špilje-Gor. Radgona

poteka namreč v glavnem po avstrijskem ozemlju. »Ugodne prometne zveze, zlasti železnice, so za državo kakor žile za človeško telo« — tako pravi poročilo v zvezi s tem načrtom. Nadalje se poudarja in utemeljuje važnost te proge iz gospodarskih vidikov, kajti »gospodarske razmere v krajih, po katerih bi tekla železnica Sv. Lenart-Murska Sobota, so tako ugodne, da ni nobenega dvoma, da bi blagovni promet zaimočil rentabilno te proge. Ti kraji so izvanredno bogati. Za izvoz pridejo v poštev ogromne zaloge kmetijskih pridelkov (žita, sadja, vina, živine) v Prekmurju, v okrajih Ljutomer, Gor. Radgona, Sv. Lenart, Ptuj in Maribor. Čisto gotovo je, da bi bila zaimočena rentabilnosta te proge in da bi se moralo misliti tudi na gradnjo železnice Gor. Radgona-Sv. Lenart-Ptuj.«

27. septembra 1920. Letos so v velikem delu Slovenskih goric začeli s trgovijo izredno zgodaj in sicer že sredi septembra. Vzrok temu so razne bolezni, ki so napadle goveje in pa skrajno neugodno vreme v začetku tega meseca. Kljub zgodnji trgovini pa ima mošt povprečno 16—18 stopinj sladkorja. Tisti pa, ki so pobirali, pričakujejo o poznejši trgovini konec meseca 20—22 stopinj sladkorja, toliko, kolikor ga je imel letnik 1917.

30. septembra 1920. Konec tega meseca je pregledal ptujski mestni muzej dr. Josip Mantua-

Duška Kovačič, otrok iz Lače vasi si je na kolesu poškodovala nogo; Marko Štrbal iz Bukovc 43 si je na skobelnem stroju pokvaril roko; Vlado Klobučar iz Središča 153 si je s koso poškodoval nogo; Anton Zajc iz Apač 78 je padel in si poškodoval nogo; Jože Vaupotič, Jurovci 16 je padel in si poškodoval desno roko; Helena Rajh, Hajndl št. 1 si je s črepijo poškodovala desno roko; Stefana Šimenka iz Ptuj, Zagrebška cesta št. 33 je podrl pri domu motociklist, pri padcu se je močno poškodoval po glavi; Janez Zelenjak, Rakovci 2 je padel in si poškodoval glavo; Stanko Cvetko, Lešnica 14, si je s koso poškodoval vrat; Majda Bobnar, Jazbinec 71 je podrl kolesar in jo poškodoval; Jože Novak, otrok iz Malega Moravčaka 7 si je pri zagajanju drva poškodoval levo roko; Ana Majcen iz Ptuj si je z žebrom poškodovala levo nogo; Janez Meglič, otrok iz Markovc 4 si je na trnjo poškodoval nogo; Bogomir Žižek iz Ljubljane je padel z motorjem in se poškodoval; Franc Kolarič iz Ptuj, je padel po stopnicah in si poškodoval rebra; Franc Selinšek iz Starš 33 je padel z motorjem in si poškodoval desno nogo.

Vsi imenovani so se zdravili oziroma se še zdravijo v ptujski bolnišnici.

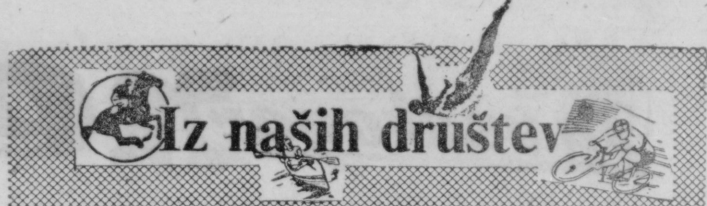
RIBIČI!

Na povabilo varaždinskega ribiškega društva organizira ptujsko ribiško društvo članski izlet v nedeljo, 22. septembra t. l., na športni družabni ribolov pri Varaždinu. Odhod z jutranjim vlakom ob 6.45. Člani, ki se nameravajo udeležiti izleta, naj se javijo v društveni pisarni najdalje do 15. t. m., kjer prejmejo tudi nadaljnje informacije. Stroške nosi vsak.

NEDELJA, 8. SEPTEMBRA

6.00—7.00 Veder nedeljski jutranji pozdrav (spored domačih napevov) — vmes ob 6.05—6.10 Poročila in vremenska napoved. 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 7.15 Reklame. 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva. 7.35 Zabavne melodije. 8.30 Mladinska radijska igra — Frank Holwerd: Očkov veliki sin (priredba: Pino Vatovec). 9.00 Slovenske narodne in umetne pesmi. 9.45 Se pomnite, tovariši! — Ob 15-letnici jugoslovanske vojne mornarice. 10.15 Kar radi poslušate... (pisana vrsta priljubljenih skladb). 11.15 Opoldanski glasb. spored. 12.00 60 min. v zabavi orkestri in solisti. 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved, pregled dnevnega sporeda in obvestila. 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame. 13.30 Za našo vas. 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila. 15.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 16.00 Matija Maležič: Mladinski seminarji (reportaža). 16.30 Glasbeni mozaik. 17.30 Radijska igra — Anatole France: Crin-quebille (ponovitev). Režija: Miroslav Krleža. V nastopni vlogi: Lojze Potokar. 18.15 Melodije za dobro voljo. 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 »Malo od tu in malo od tam« (zabavna glasbena oddaja s konferansom). 21.00 Športna nedelja. 21.15 Jugoslovanska simfonična glasba. 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15 Zaplešimo! 22.55 Poročila. 23.00—23.15 in 23.30—24.00 Oddaja za tujino (prenos iz Zagreba).

Napad Drave zapravljal zmago

Drava: Branik (Maribor) 2:7 (1:4)

V zadnjih predpripravih za novo nogometno sezono je v nedeljo domača ekipa imela v gosteh in odigrala prijateljsko nogometno tekmo s članom prve cone Branikom iz Maribora.

V prvem polčasu so igralci Drave pokazali dobro igro in so se ne samo upirali napadom gostov, temveč so tudi večkrat nevarno ogrožali obrambni prostor gostov. Umetnost napada Drave pa se je končala ob kazenskem prostoru ali pa s strelom v roke vratarja.

Priložnosti za dosego golov je bilo na nedeljski tekmi več kot

dovolj, vendar jih napadalci Drave niso znali izkoristiti. Branik si je več ali manj zagotovil zmago v prvem polčasu, kljub temu, da nas ne bi prav nič presenetil morda drugačen rezultat, bolj ugoden za Dravo.

Pri ekipi Drave je odigral Bežjak svojo stoto nogometno tekmo in je dobil za darilo lepo denarnico. Zelo slab je bil na terenu Komel. Za Bratko so bili uspešni: Najberg 3, Elzner, Belcer, Franc Plaznik in Slana, a za domače Erhatic in Mohorič. Sodil je pred 300 gledalci z majhnimi napakami Vaupotič iz Ptuj. Pa.

STRELSTVO

Troboj Maribor: Varaždin: Ptuj

Tradicionalni troboj v organizaciji OSO Ptuj se je končal z zavirljivo zmago strelcev Ptuj z razliko med Ptujem in Mariborom s 76 krogli, med Ptujem in Varaždinom z 260 krogli. To je bil do sedaj najboljši uspeh ptujskih strelcev.

I. Ptuj 1803, II. Maribor 1727, III. Varaždin 1543.

Posamezniki: 1. Grkovič (Varaždin) 218, 2. Reberšek (Maribor) 207, 3. Sprah (Ptuj) 207.

Pred začetkom tekmovanja so predstavniki strelskih odborov izmenjali darila, nadvse prijazni Varaždinci so darovali ptuj-

skim in mariborskim strelcem lepe slike iz okoliša Varaždina.

Gostje so se pohvalno izrazili o ureditvi strelšča in organizaciji tekmovanja. Varaždinci pa so povabili strelce iz dose- danjega okraja na borbo v Varaždin na dan 29. septembra. Ptujskim strelcem čestitamo k uspehu, želeč jim še v bodoče mnogo uspeha. Z.

V predpripravih »Aluminij« boljši od »Drave«

Član MVC lige Aluminij iz Kidričevega je imel v nedeljo v gosteh nogometno ekipo »Maribora«. Tekma je bila ves čas v delni premoči domače ekipe. S požrtvovalno igro je Aluminij takoj prevzel pobudo, ki jo je obdržal do konca tekme. V drugem delu igre je bilo nekaj lepih akcij obeh moštev, od katerih pa jih je ostal precejšen del neizkoriščenih. Zmagal je Aluminij 3:2 in rezultat odgovarja poteku igre. Gole za Aluminij so dali: Zaspas, Kuret in Palfi, za goste je bil dvakrat uspešen Vidic.

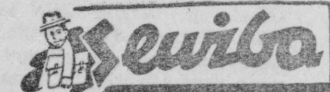

Brzopotezni turnir Šahovskega društva Ptuj za september bo v torek, dne 10. t. m. v Sindikalnem domu železničarjev s pričetkom ob 19.30. Udeležba za člane je obvezna, gosti so vljudno vabljeni.

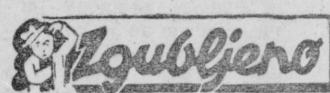
OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Nedelja, dne 8. sept., ob 15. uri: J. Lutowski: »Dežurna služba«. Gostovanje v Staršah.

REZERVNI OFICIRJI!
V četrtek, 12. septembra 1957, ob 15.30 po predavanju v Domu JNA. Udeležba obvezna!

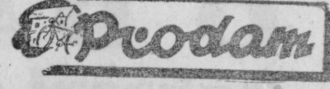
Odbor

SPREJMEMO kvalificirano in eno ne kvalificirano KUHARIČO, večjo kuhanja v gostilni. Nastop službe 15. septembra ali 1. oktobra t. l. Naslov v upravi lista.

LOVSKA PSIČKA črne barve se je izgubila. Prosim oddajte jo na naslov Izevič, Stuki 12 pri Ptuj.

PLETARNA, OBRITNA ZADRU GA PTUJ, ima na zalogi večjo količino košar za gospodarstvo (krompir) po 180 dinarjev.

VEČ RABLJENIH MIZNIH ŠTEDILNIKOV prodaja hišni svet — Maribor, Cesta zmage 109.

PRODAM SODE od 600 do 1000 litrov. Ptuj, Mariborska c. 10.

DEL GOZDA prodam v Novi vasi pri Ptuj. Naslov v upravi lista.

PRODAM HIŠO z vinogradom, sadonosnikom, gozdom in 1 ha 80 arov njiv. Vprašati Valenčič, Polensak pri Ptuj.

MIZNI ŠTEDILNIK s ploščami in bakrenim kotlom, dobro ohranjen, prodam za 16.000 din. Ogrižek, Kidričevo 5, pri Ptuj.

POSESTVO S HIŠO prodam v Gruškovcu. Naslov v upravi.

LEP ZIDAN ŠTEDILNIK prodam. Naslov v upravi.

ROJSTVA

ROJSTVA, POROKE IN SMRTI

na področju matičnega urada

Ptuj v času od 22. do 30. avgusta

Rodile so: Ljudmila Znidarica, Ptuj — Vlada; Marija Kodrič, Stojanci — dečka; Marija Dokl, Borovci — Milana; Marija Predikaka, Doklece — Jožefa; Ana Karo, Cirkulane — Franca; Marija Ber, Ceremošnje — Ido; Elizabeta Pučko, Hvalčinci — Marto; Jožefa Medved, Zupčaja vas — Jožico; Terezija Stajner, Dolič — Terezijo; Marija Haas, Ptuj — Stanka; Marija Zupanec, Ptuj — Marjano; Stefanija Benčnik, Plajnsko — Dragico; Cecilija Zajšek, Kozminci — Marjijo; Ana Mlakar, Nova vas pri Ptuj — Zlatka; Matilda Petek, Dornava — Draga; Kristina Kodelnik, Tržec — Marijo; Jožefa Pšajd, Krčevina — Mirana; Skolastika Premzl, Trniče — Zdenko; Terezija Znidar, Kidričevo — Zlatka; Franciška Jerebič, Veliki Brebrovnik — Avgušina; Stefanija Petrovič, Gorenjski vrh — Terezijo; Hilda Vimer, Zagojčič — Branka; Alojzija Irgl, Zabjak — Branka; Julijana Bežjak, Salovci — Milana; Ana Kranjc, Zg. Hajdina, Ptuj — Metko; Antonija Bračič, Lovrenc na Dravskem polju — Nado; Edita Lutarič, Ptuj — Mirana.

Porok v tem tednu ni bilo.

Umrla je Marija Tomazič, rojena Rebernišek (1903), Grajana.

Novi krvodajalci

V zadnjih dneh so v ptujski bolnišnici darovali kri:

Karel Tomanič, Kidričevo 10; Jakob Krajnc, Ivan Polajžer, Draženci 36; Ignac Murko, Slovenja vas 50; Franc Intihar, Gerečja vas 37; Franc Kokol, Ferdo Gorican, Ptuj, Miklošičeva 4; Anton Zebec, Medvedce 29; Franc Kirbiš, Trniče 61; Janez Zelenik, Podvinčič 56; Stefan Čelan, Spuhlja 97; Ivan Mesarič, Sikole 50; Stefan Hadler, Kidričevo 10; Ivan Kopjanik, Zg. Hajdina; Jožef Majcenovič, Bukovci 27; Mirko Hrenko, Nova vas 5; Franc Koren, Apač 17; Jožko Korpar, Osluševci 8; Marija Medved, Mihovci 6; Rozina Kovačič, Prhovci 48; Ivan Talan, Virje 49; Ivan Martan, Virje 7; Jožef Tušek, Podlehnik 72; Marija Vidovič, Sp. Hajdina; Zlata Kosam.

Semenske žitarice

prvo vrstne, očističene
RŽ — sorto »Tyrnauer«
PSENICO — sorto »Bavarska kraljica«
JEČMEN — sorto »Peragise«

nudi KOBILARNA TURNIŠČE pri PTUJU.

Kmetijska zadruga z o. j. v Hajdini sprejme v službe takoj ali s 15. sept. 1957

blagajnika s potrebno prakso in knjigovodskega praktikanta

Plača po kolektivni pogodbi ali po dogovoru. Pismene ponudbe je poslani upravi zadruga.

JAKOB TRBOVC

Kicar št. 38, p. Ptuj

Gostilna Križe Dušan, Stuki pri Ptuj priredi v nedeljo, 8. septembra t. l.

»VINSKO TRGATEV«

V primeru slabega vremena bo prireditve preložena na naslednjo nedeljo. Vabljeni!

Objava

Obveščamo prebivalstvo, da je zdravniška ordinacija na Otroškem dispanzerju Zdravstvenega doma Ptuj z dnem 1. septembra t. l. preložena na čas od 11. do 13. ure.

Okrajni zdravstveni dom Ptuj

Za vsakogar nekaj zanimivega

Slabo naletel

Tridesetletni John Burrows se je na poti na svoje novo prebivališče Skipton v Angliji v vlak dolgačil in je naveličan obesil svojo roko na ramo edini sopotnici, ljubki mladi brinetki. »Upam, da vas bom v Skiptonu čisto videl, ji je zašepetal na uho. — Čisto gotovo«, je odgovorila mlada gospodična, medtem ko se je brž izmuznila in presedla. »sem namreč nova policistka v Skiptonu!« — Dva dni pozneje je moral John Burrows na svojem novem domu — zaradi nadlegovanja sopotnice — plačati 4 funtsterlinge kazni.

Začetek graditve koprškega pristanišča

Koper. — Te dni je priplul v koprsko pristanišče veliki bager, s katerim bodo začeli poglobljati morsko dno. Do jeseni 1958 bo, kot predvidevajo, zgrajeno že 135 m pristaniške obale.

Graditev novega letališča v Beogradu. Še letos bodo začeli graditi novo beograjsko letališče, ki bo največje in najmoderneje v Jugoslaviji. Letališče bo oddaljeno 30 km od Beograda in bo že leta 1959 lahko sprejelo največja potniška letala.

Bela nafta

Petnajst kilometrov od obale Kaspijskega morja v Sovjetski zvezi je iz neke vrtnice bruhnila popolnoma bela nafta. V njej je približno 80 % bencina. To je v Sovjetski zvezi drugi primer, da so našli takšno nafto. V obeh primerih gre za nahajališča, ki ležijo globoko pod morskim dnom.

Povelje je povelje

Neko britansko vojaško sodišče je obsodilo 33-letnega vojaka Johnathana Pilkingtona zaradi nedovoljene oddaljitve od svoje enote na 2 leti zapora. Ko so ga vprašali, zakaj je zapustil svojo četo, je obtoženi odgovoril, da mu je narednik rekel: »Izginite, nočem vas več videti!« Vojak se je ravnal po zapovedi, drugega nič.

Šest debelih knjig o bolhah

Neki angleški časopis je objavil, da je poznana angleška znanstvena in entomolog Miriam Rotchild Lain zaključila z neobičajnim znanstvenim delom — študijem o življenju bolh, kar predstavlja njeno življenjsko delo. Življenje bolh je napisala v šestih debelih knjigah, ki obsegajo skupaj več kot 4000 strani. Miriam je neprenehno v krogu bolh in jih vsakodnevno raziskuje do najmanjših potankosti.

Orientacijska tehznica za vozila

Orientacijska tehznica za vozila. Patentnemu zavodu v Jugoslaviji je bil prijavljen nov izum orientacijske tehznice za vozila. Ta enostaven, vendar zelo koristen izum omogoča, da se vozila na železnici ali cestnem prometu pravilno obremenjujejo. Obremenitev karoserije se namreč mehanično prenaša na specialno napravo, ki je vgrajena v vozilo.

Večja proizvodnja premoga. V prvih šestih mesecih letošnjega leta so nakopali v naših premogovnikih nad 8.800.000 ton črnega in rjavega premoga ter lignita. Proizvodnja se je povečala v primeri z lanskim za približno 800.000 ton, in sicer največ v rudnikih lignita. Kot kaže, bo letni plan izpolnjen ali pa celo presežen.

Goreča cigara v žepu

Pri nekem predavanju o zaščiti pred nevarnostmi požara je nepričakovano skočil neki gasilec iz Birketa (Danska) pokonci, si strgal hlače z života in jih vrgel skozi okno. Predavanje je bil namreč tako pazljivo poslušal, da je zamišljen vtaknil svojo gorečo cigareto v žep in to opazil šele tedaj, ko je plamen švignil iz žepa.

Dober tek

V Nauendorf u na Saksonskem je moral pek G. Horch na ukaz oblasti zapreti svojo prodajalno. Neka gospodinja je namreč našla v štruclju, ki ga je kupila pri njem, spečeno miš.

Ljudje iz Kamene dobe

V globoki notranjosti Avstralije živi pleme Pintubov. Ti ljudje doslej še niso prišli v stik s civilizacijo, pa tudi sami so ostali na zelo nizki razvojni stopnji. Ne poznajo nobenih kovin; vse njihovo orodje in orožje je iz kamna. Zdaj pripravljajo posebno ekspedicijo, ki bo odšla v te kraje z namenom, da prouči ta plemena, ki so ostala nekaj tisočletij za ostalim človeštvom. Menijo, da bodo raziskave precej pomagale in dale dragocene podatke o tem, kako so živeli naši predniki.

Materinska ljubezen

Neki kmet iz Oldenbrocka pri Oldenburgu je našel skoraj doraščeno podgano v košarici, v kateri je mačka rade volje dopuščala sesati. Ko je žival zagledala kmeta, je zbežala, drugi dan pa je bila zopet v košarici. Bilo je očitno, da je podgana že dalj časa živela skupaj z mladimi mačkami in da ji je stara mačka enako nežno stregla kakor svojim mladim.

Tudi mrtvim ni prizanešeno

V Transvaalu so pozvali pogrebne zavode, naj pripravijo posebne mrtiške vozove za črne in belce. Utemeljitev: Bilo bi nezdružljivo uporabljati iste vozove za različne rase.

Nazadnje je spoznal

Švedski kemik Gost Olen je stavil, da bo pojedel svoj klobuk. Stava je bila sprejeta in mož je sesekljal klobuk ter s pomočjo nekih kemičnih preparatov naredil iz njega sivo snov, ki jo je nato pojedel. Stavo je dobil, toda pri tem si je pokvaril želodec in odležal dva dni v bolnišnici. Ko se je vrnil iz bolnišnice, je izjavil: »Star sem štirideset let, imam univerzitetno diplomu in brke, a sem kljub temu cepec.«

Mleko po ceveh

Z neke velike avstrijske planine, kjer se poleti pase več tisoč glav živine, bodo napeljali v dolino več kilometrov dolg »mlekovod«, po katerem bo teklo mleko naravnost v mlekarne. Cevi bodo iz plastične snovi. Računi so pokazali, da so bilikibtsbfstfDNNDN izplačala. Stroški prevoza mleka v dolino so bili namreč zelo visoki in bodo s tem odpadli. Obenem bo tak način pošiljanja mleka v dolino hitrejši in bolj higijsen.

Ure in reaktivno letalo

Ali bi vaša ura, žepna ali ročna, tekla naprej in kazala točen čas, če bi jo položili v zelo vročo

peč? Odgovor je: Ne. Vendar pa se dogaja nekaj podobnega z letali na reaktivni pogon, je dejal eden največjih izdelovalcev reaktivnih motorjev v Združenih državah Amerike.

Deli turbinskega motorja v reaktivnem letalu morajo biti dovolj močni, da delujejo s hitrostjo 10.000 obratov na minuto ali skoraj 200-krat v sekundi, in sicer pri temperaturi 750 stopinj Celzija. Dovoljena strpljivost med temi deli pa je veliko manjša kot v uri.

To je mogoče zaradi posebnega jekla, odpornega proti visoki temperaturi. Površina posameznih delov je bolj gladka kot pri steklu, izdelujejo jih pa v debelini milijoninke palca (palec je 2,5 cm).

Moč volje

Časopis »Hindu«, ki izhaja v Madrasu, piše, da je Jogi Swami Sadhu Maharaz zdržal 5 ur pod gorečo grmado. 5000 prebivalcev mesta Bhimavram je gledalo to demonstracijo moči volje. Jogi se je vleegal v 1 in pol m globoko jamo, kjer so ga pokrili s pol tone lesenih trsk. Nato so grmado prižgali. Po končanem poskusu je fakir ravnodušno zapustil ognjeno jamo, gledalci so po dobesedno razgrabili »sveti pepel«.

Družina

Po pisanju francoskih časopisov ima družina Kung na Kitajskem najstarejši rodovnik. Današnji potomci te prastare družine vedo za svoje prednike do 500 let pred našim štetjem. V rodovniku je zajeto skupno 75 rodov, imena in podrobnosti o njihovih pripadnikih pa obsegajo celo knjigo, ki ima nič manj kot 700 strani.

Moč barve

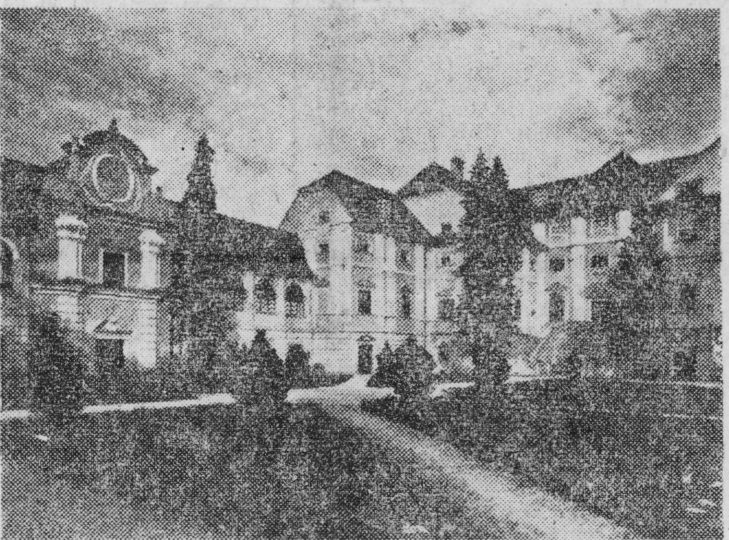
Da je izbira barv zelo važna za uspešno trgovino, nam najlepše kaže primer Američana R. Loewyja, ki je stavljal s predsednikom »American Tobacco Company« za 50 tisoč dolarjev, da more na preprost način povečati povpraševanje za znanimi »Lucky-Strike« cigaretami, proizvodom te družbe. Loewy ni storil drugega, kot da je namesto prejšnjega zelenozlatega ovitka predlagal belega. Kadilecem so se v belem ovitku pakirane cigarete zdele veliko bolj »higienične« in pričeli so jih na debelo kupovati. Loewy je dobil stavo.

»Reaktivna« riba

V nekem rečnem koritu v angleški pokrajini Berghshire so pred nedavnim našli okamenelo ostank tako imenovane »reaktivne« ribe, ki je bila predhodnik današnjih polipov. Ta riba je živela v dobi dinosavrov in okameneli ostanki, ki so jih našli, so stari okoli 120 milijonov let. Zanimivo je, da se je ta riba, ki je bila dolga vsega 5 do 7 centimetrov, gibala po principih današnjih reaktivnih letal in ladij. Skozi odprtino na sprednjem delu glave je vsrkavala vošč in jo izločala skozi cevasto žlezo pod telesom. Izredno hitro se je lahko gibala naprej in nazaj.

Spoznavanje po glasu

Slepi londonski sodnik John Filding, ki je umrl 1780. leta, je po glasu spoznal vse osebe, s katerimi je kdajkoli prišel v svoji dolgoletni praksi v stik. Danes ugotavljajo, da je slepi sodnik po glasu lahko razpoznal okoli 3000 oseb.

Tudi jeseni in pozimi boste vedno dobrodošli v letovišču »Dom ob Dravinji« pri Makolah

Pravočasna skrb za drobnarije

V družinah, posebno v tistih, ki štejejo več članov, se hitro naberejo kupi starih, ne več rabnih, ženskih in otroških nogavic. Teh nikar ne zavrzimo, ker nam utegnejo vedno koristiti. Lepo oprane shranimo na neki stalen prostor in ko se nam jih nabere dovolj, jih razdelimo po barvi in kvaliteti. Nato jih razrežemo na trakove, široke 1 cm. Iz njih bomo z debelimi iglami za pletenje ali kvačkanje napravile lične predposteljnice, krpe za prijetanje, vročih loncev, copate za otroke ipd. Predposteljnice delamo navadno iz svilenih nogavic v dveh barvah, predpražnike pa iz debelejših moških nogavic. Krpe za prijetanje loncev bodo najokusnejše, če jih spletemo iz be-

lih nogavic. Otroške copate na stopalih pošijemo s tanko kožo ali filcem. Iz starih nogavic navačkam lahko tudi denarnice ali torbice za naše otroke, ker so poceni in trpežne obenem.

Oprane nylon nogavice lahko porabimo za popravilo sita. Stare moške in druge debelejšje nogavice razrežemo na enake krpe in napravimo iz njih brisače za prah, krpe za čiščenje parketa, kljuk ipd. Nogavice, ki jih več ne nosimo, so tudi dobro zaščitno sredstvo za čevlje. Čevlje, ki jih nameravamo shraniti za daljšo dobo, preko zime ali poletja, natrijamo s časopisnim papirjem ali jih denemo na kopito, čežnje pa obložimo nogavice, ki jih varujemo pred vlago in prahom.

Za dom in družino POMEN SLADKORJA

Sladkor je važna sestavina ljudske prehrane. Je pa tudi razmeroma drago živilo, zato ga mnoge gospodinjice le skopo odmerjajo najrazličnejšim jedilom, ki jih pripravljajo. Vendar taka štednja ni na mestu. Sladkor namreč odlično učinkuje na zdravstveno stanje slabotnih otrok, starcev in zaradi bolezni onemoglih ljudi. Ima dobro lastnost, da ga telo popolnoma absorbira in ga skoraj nič ne gre v zgubo.

Za šoloočevne otroke, ki so sicer zdravi, a slabotni, je sladkor še posebno važen, zato naj ga uživajo v večjih količinah. Na to jih ne bo težko privaditi, saj je splošno znano, da otroci ljubijo sladke stvari, zlasti bonbone, čokolado ipd. To dejstvo nam tudi potrjuje, da njihov organizem zmore sprejeti in prebaviti večje količine kot jim jih običajno nudimo.

Če v prehrani slabotnega otroka povečamo množino sladkorja, bomo že v kratkem času z veseljem opazili, da postaja iz dneva v dan krepkejši. Isto velja tudi za stare, onemogle in oslabele ljudi. Redno uživanje sladkorja jim prav kmalu da novih moči. Sladkor je nadalje tudi važen pripomoček pri sestavljanju jedilnega lista za bolnike, izjema so seveda tisti s sladkorno boleznijo. Nikomur pa ga ne smemo vsiljevati. Otrokom povečamo njegovo količino zjutraj v kavi, za dopoldansko malico pa jim ponudimo sadni sok ali naribano jabolko s 3 ali 4 žlicami sladkorja. Da pa

otrok ne bo občutil pretirane sladkobe dodamo temu še nekaj kapljic limoninega soka. Tudi po kosilu mu servirajmo še kako sladko jed, n. pr. krema, kompot, kolače in podobno. Za popoldansko južino zopet pripravimo sadje ali morda kruh z maslom, marmelado ali medom.

Otrok se bo večji količini sladkorja hitro privadil, če mu ne bomo stregli z njim preveč vidno in vsiljivo. Pri otrocih, ki so občutljivi za drisko, pa moramo ravnati previdneje in to količino nekoliko zmanjšati, a ne povsem omejiti.

Materam, ki so vedele za veliko hranilno vrednost sladkorja je tudi uspelo, da jim otroci med boleznijo niso skoraj nič oslabele in izgubili na teži. Večina otrok takrat nima teka in najraje uživa tekočo hrano. Posebno velja to za vročinske bolezni. Tedaj si zopet pomagamo s sladkorjem. Da otrok preveč ne oslabi mu dajemo piti sadni sok, tople mlečne pijače čaj in podobno. Te pijače mu vsaj deloma nadomestijo drugo hrano. Seveda pa moramo vse omenjene sladke sokove nevtralizirati z nekoliko limonine kisline, da bolnik ne bi bruhal po njih.

Tudi tuberkuloznim bolnikom sladkor mnogo koristi, če ga jemljejo racionalno in v večjih količinah.

Zato je prav, da se vsaka gospodinja seznani s hranilno vrednostjo sladkorja, ki ji pogosto lahko nadomesti tudi kak obrok mesa.

Varču mo tam, kjer je pametno!

Navadno se varčevanje začne takrat, in to navsezgodaj, ko nam zdrkne zadnji kosček mila skozi lijak in si potem nimamo več s čim umiti rok. V kuhinji so potem že spet zmanjkale vžgalice in spet je zaradi tega skakanje sem in tja. Ko pa končno že stojimo na cesti, nam odleti gumb, ki smo ga že včeraj opazili, da je visel samo na eni nitki. Prišiti pa ga ne utegnemo. Mudi se nam na delo. Sicer pa, kdo bo še v takem neredu iskal šivanko in sukanec. Varnostna zaponka! Tudi te ni pri rokah. V naglici pač nekako spnemo obleko in že nas ni več doma. V javnosti, med ljudmi pa nam vse to dela preglavice, stalno nas draži in razburja, ker si mislimo, da se bo vsak hip pripetilo kaj neprijetnega zaradi odtrganega gumba. Vzrok takim neprijetnostim pa sta samo varčevanje na nepravem mestu in malomarnost.

Vidimo na primer, da gre zobna pasa že h koncu. Vezalke v čevljih so skoraj tudi že raztrgane. Toda danes bo že šlo še nekako. Jutri bomo pa kupili že druge. Jutri navadno spet pozabimo ali pa ne utegnemo in tako

ostanemo mnogokrat brez te ali druge vsake potrebne drobnarije. V omari imamo na primer samo en par nogavic in z nakupom odlašamo tako dolgo, da postanemo lepega dne brez uporabnih nogavic.

Kar premislite, ali stane več, če si nekaterih drobnarij nabavite toliko, da jih imate vedno nekaj v zalogi, za vnaprej. Saj ne boste zaradi tega porabili več mila, če ga boste imeli v omari nekaj v zalogi, nič več vžgalice ne boste požgali, če jih boste imeli v predalu nekaj škatlic. Isto velja za varnostne zaponke, zobno pasto, igle, sukanec ipd. Zatorej, nikoli ne čakajte zadnjega trenutka, raje imejte drobnarije pri rokah in na zalogi. Marsikatero razburjanje in uničevanje živcev bo izostalo. Tudi čas je dragocen.

Praktični nasveti

Od cigaret rumeni prsti kazijo roko. Očistimo jih najhitreje z razredčenim kisom in plovcem.

Posoda se pri mešanju ne bo premikala po mizi, ako ji postavimo na prt, ki ga večkrat preganemo.

Limonine lupinice, ki smo jim odstranile belo plast, namočene dva do tri tedne v alkoholu, so odlični ekstrakt za liker.

Zelenjava nam bo ostala tudi med kuho zelena, če posode ne bomo pokrili.

Steklenice in kozarce lepo očistite z zdrobljenimi jajčnimi lupinami, časopisnim papirjem, mlinico in koprivami. Nato jih še dobro izplakni s čisto vodo.

Krvne žile na obrazu izgubijo, če si devlejš nanj obloge zrezane nega peteršilja.

O DAVKIH, kakršni so bili nekdanj

O davkih pisati in razpravljati danes, ko se vsi več ali manj opravičeno, se bolj pa neopravičeno pritožujejo proti njim, je jako nehalno delo. Nekdo bi namreč lahko rekel: vsi jih poznamo in ni potrebno da bi nam še kdo z njimi solil našo pamet. Mogoče je to res, toda v tem članku bo govora o davkih, kakršni so bili nekdanj in kako so jih pobirali že pred dolgi sto in tisočletji za potrebe državne skupnosti in za njeno obrambo. Ljudje pač morajo plačevati davke in jih plačujejo, odkar živijo v organizirani državni skupnosti, odkar priznavajo in se pokoravajo njeni oblasti. Zato bo naše čitatelje gotovo zanimalo, kako so državni poglavarji predpisovali davke nekdanj ter na kak način in v kakšnem

obsegu so jih izterjevali od ljudi.

Najstarejši način pobiranja davka, ki ga zgodovina pozna, je bil prav enostaven: državni poglavar je potreboval toliko in toliko denarja za potrebe skupnosti, ki jo je imel pod svojo oblastjo. Ko je bil določil vsoto, je povelil svoje zveste in pokorno vdane velikaše, ki so ga med ljudstvom zastopali, da jo od ljudi izterjajo in jo v gotovem roku pošljejo v njegovo blagajno. Od izterjane vsote jim je priznal gotov odstotek za njihovo delo, še raje pa jim je dovolil, da k njegovi vsoti pribijejo še za to nek znesek in potem oboje od ljudi izterjajo.

Da so se izterjalci za svoje delo pošteno oškodovali, si lahko mislimo. Izgleda celo, da je država tak način pobiranja davkov močje

dopuščala, če ne naravnost podpirala. Iz zgodovine starih Rimljanov je namreč znano, da je največja oblast v Rimu poslala Julija Cezarja, ko se je bil z raznimi vojnimi pohodi proti germanskim plemenom denarno izčrpal, za državnega namestnika v Spanijo. Tam je Cezar državne davke pobiral, da si je pridobil pri tem veliko premoženje. Ko se je po letih vrnil zopet v Rim, je bil eden najbogatejših državljanov. To mu je nakopalo zavisti in sovraštvo in končno smrt z bodalom v prsi.

Ko so Rimljani okoli leta 30 pred našim štetjem zasedli kraje med Savo in Muro (t. j. današnje slovensko ozemlje) in jih vključili v svoj upravni sistem, so poslali v te kraje tudi svoje ljudi za namestnike ali upravitelje nove zavojevanih pokrajin. Ti pa mesto, da bi skušali mirnim potem pridobiti podjarmljeno ljudstvo za rimsko državo, so mislili, da bodo to lažje dosegli s silo. V svojih pohlepnosti za denarjem so tlačili ljudstvo z velikanskimi davki (med katerimi je bil njihov delež za pobiranje večji, kakor državni davki) in jih izterjevali

od ljudi tako kruto, brezobzirno in nečloveško, da se je vse prebivalstvo l. 6 po našem štetju rimski oblasti uprlo. Ljudstvo je bilo tako ogorčeno, da se je Rimljanom komaj in komaj z nezasišeno krutostjo posrečilo zadušiti vstajo. Neki vir pravi, da so ta upor povzročili Rimljani sami, ker so za upravitelje med to svobodoljubno ljudstvo poslali same volkove.

Zaradi pohlepnosti državnih upraviteljev po denarju tudi ni uspela davčna reforma cesarja Dioklecijana (284-305), s katero je hotel omiliti splošno gospodarsko bedo. Z ogromnimi samolastnimi davki so oni namreč sčasoma ugonobili male posestnike in srednje meščanske sloje.

Opisani način predpisovanja in izterjevanja davkov je trajal več ali manj skozi vso dobo do srednjega veka. Po zakupnikih pa so pobirali davke v manj razvitih deželah celo v najnovjši dobo.

V krajih, kjer je zavladal nemški fevdalizem, kakor pri nas v bivši Avstriji, sta se v srednjem veku izcimili dve vrsti davščin, ena javno-pravnega značaja, ki je

izvirala iz pripadnosti k državni skupnosti, druga pa zasebno-pravnega značaja, ki je izvirala iz podložniškega razmerja.

Davščine prve vrste so se prvenstveno uporabljale za upravo in obrambo državne skupnosti in so se ohranile do današnjega dne, ker jih državna oblast za opravljanje svoje suverene pravice nujno potrebuje in brez njih sploh ne more obstojati. Te davke, ki so jih nekdanj imenovali »štitbra« (iz srednje visokonemške besede steura, stiura), a danes označujejo z njo splošno vse vrste javnih dajatev, so plačevali že od nekdanj samo v gotovini.

Davščine zasebno-pravnega značaja so bile gospodinske dajatve, ki so izvirale iz podložniškega razmerja. Podložniki, ki so hasnovali grofovo zemljo so morali dajati svojemu zemljiškemu (fevdalnemu) gospodu za to posebno davščine: v naravi desetino in gorno (od kmetijskega in gorčičkega pridelka) in svojo delovno moč (tlaka ali robota) ter še poseben davek v denarju. Te davščine so bile ukinjene z zemljiško odvezo leta 1648.

Vse davke, tako državne, kakor gospodinske je nekdanj pobirala zemljiška (fevdalna) gosposka. Ker pa ta gosposka ni strogo ločila med enimi in drugimi dajatvami, ko jih je terjala od podložnikov, ljudje niso nikdar točno znali, koliko denarja gre za potrebe državne skupnosti, in koliko za davke, ki ga je pobirala zase.

Kakor je sličen način pobiranja davkov že pri starih narodih, kakor smo slišali, povzročil med ljudmi nezadovoljstvo, tako so ljudje tudi sedaj proti takšnemu izterjevanju godrnjali in se večkrat proti svojemu gospodu tudi odkrito uprli.

Ako podložnik ni hotel svojih davščin zlepa plačati, ga je fevdalni gospod k temu prisilil z ružem, z vojaško eksekucijo in z odelitvijo s posestva. Vojaška eksekucija je obstajala v tem, da je gosposka poslala k dolžnim vojake, ki so ostali na njegove stroške tako dolgo pri njem, da je svoj dolg poravnal.

Nadaljevanje prihodnjšč